

از سری مباحث اقتصاد جهان (شماره ۴)

**بررسی تحلیلی روند تغییرات صنایع و
شرکتهای حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰
بازه زمانی ۲۰۱۷-۲۰۰۵**

شرکت گروه مشاوران مدیریت و مطالعات راهبردی تدبیر

تیرماه ۱۳۹۷

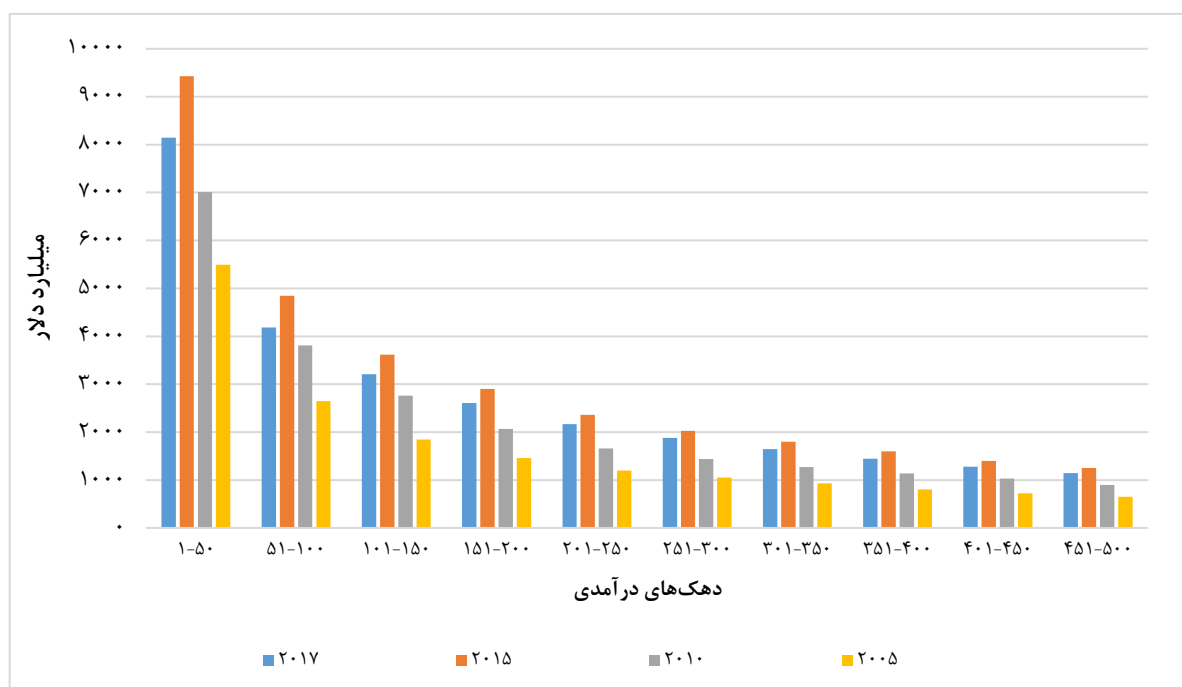

۱- مقدمه

فورچون جهانی ۵۰۰ (Fortune Global 500) که با عنوان جهانی ۵۰۰ نیز شناخته می‌شود، رتبه‌بندی سالانه از ۵۰۰ ابرشرکت در سراسر جهان را ارائه می‌دهد، که از طریق محاسبه درآمد سالیانه آن‌ها، انجام می‌گیرد. این فهرست، سالانه توسط موسسه فورچون منتشر می‌شود. تا سال ۱۹۸۹ این فهرست، فقط شرکت‌های صنعتی خارج از ایالات متحده را شامل می‌شد و تحت عنوان "گلوبال ۵۰۰"، نامیده می‌شد. بنابراین از سال ۱۹۹۰ فهرست دیگری به نام "فورچون گلوبال ۵۰۰" ایجاد شد که به آن شرکت‌های آمریکایی نیز اضافه شدند. از سال ۱۹۹۵ تا به حال به فرم کنونی منتشر شده و شرکت‌های خدمات مالی و خدماتی را نیز در بر می‌گیرد.

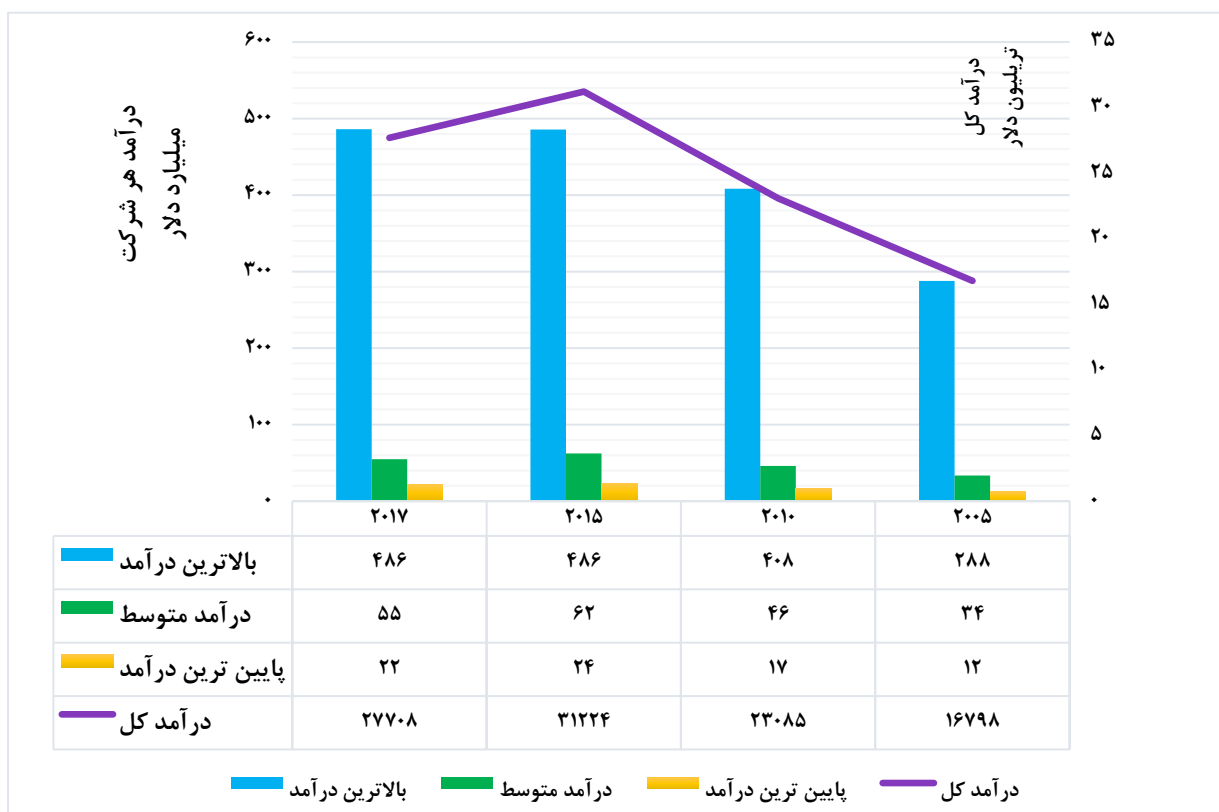
۲- نگاه کلی به لیست فورچون جهانی ۵۰۰

نمودار ۱ نشان می‌دهد که اگر دهک‌های درآمدی برای این لیست تعیین کنیم، دهک اول درآمدی مجموعاً ۸۰۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۷، ۹۴۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵، ۷۰۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ و ۵۴۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۵ درآمد داشته‌اند. این نشان دهنده افزایش درآمد از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ و کاهش درآمد در سال ۲۰۱۷ است. همین منوال برای سایر دهک‌های درآمدی نیز صدق می‌کند.

نمودار ۱. توزیع درآمدی شرکت‌های حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ در سال‌های مختلف

نمودار ۲ اطلاعات کلی رتبه‌بندی شرکت‌ها را نشان می‌دهد. شایان ذکر است که جمع درآمد تمامی شرکت‌های حاضر در رتبه‌بندی، از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷، از ۱۶۷۰۰ میلیارد دلار به ۲۷۷۰۰ میلیارد دلار افزایش پیدا کرده است.

نمودار ۲. اطلاعات کلی رتبه‌بندی‌های فورچون جهانی ۵۰۰

با توجه به این که تولید ناخالص جهان (GWP) در این سال‌ها، از ۴۳۰۷۰، به ۷۹۲۸۰ میلیارد دلار افزایش یافته است، نسبت مجموع درآمد ۵۰۰ شرکت برتر جهان به تولید ناخالص جهان با تغییراتی مواجه بوده است. به‌طوری که از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷ حدود ۵ درصد افت پیدا کرده است. طبق نظر موسسه فورچون این کاهش سهم به دلیل کاهش رشد اقتصادی جهان بوده است. به هر حال سهم ۵۰۰ شرکت فورچون جهانی از اقتصاد جهانی در گذر زمان کمتر شده است.

۳- نگاه به صنایع حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰

در این قسمت شرکت‌های حاضر در لیست بر اساس صنعتی که در آن به فعالیت می‌پردازند^۱ طبقه‌بندی شده و مورد بررسی قرار می‌گیرند. جدول زیر توزیع شرکت‌ها بر اساس صنایع موضوع فعالیت را نشان می‌دهد. این جدول تغییرات صنایع مختلف را در سال‌ها ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷ را نشان می‌دهد. برخی از صنایع در گذر زمان حذف شده و برخی صنایع جدید نیز وارد این لیست شده‌اند. صنعت خدمات و خرده‌فروشی اینترنتی یکی از این صنایع است که در سال ۲۰۱۵ دو شرکت بسیار مطرحی چون آلفابت^۲ و آمازون را به این جدول معرفی کرده است.

^۱ اغلب شرکت‌های حاضر در لیست فورچون ۵۰۰ جهانی به صورت شرکت‌های خوشه‌ای بوده و در صنایع متنوعی فعالیت می‌کنند. بنابراین، روش فورچون در انتخاب گروه صنعتی برای این شرکت‌ها به این صورت است که فعالیت اصلی شرکت‌ها (بر اساس سهم فعالیت از درآمد کل شرکت) مدنظر قرار می‌گیرد.

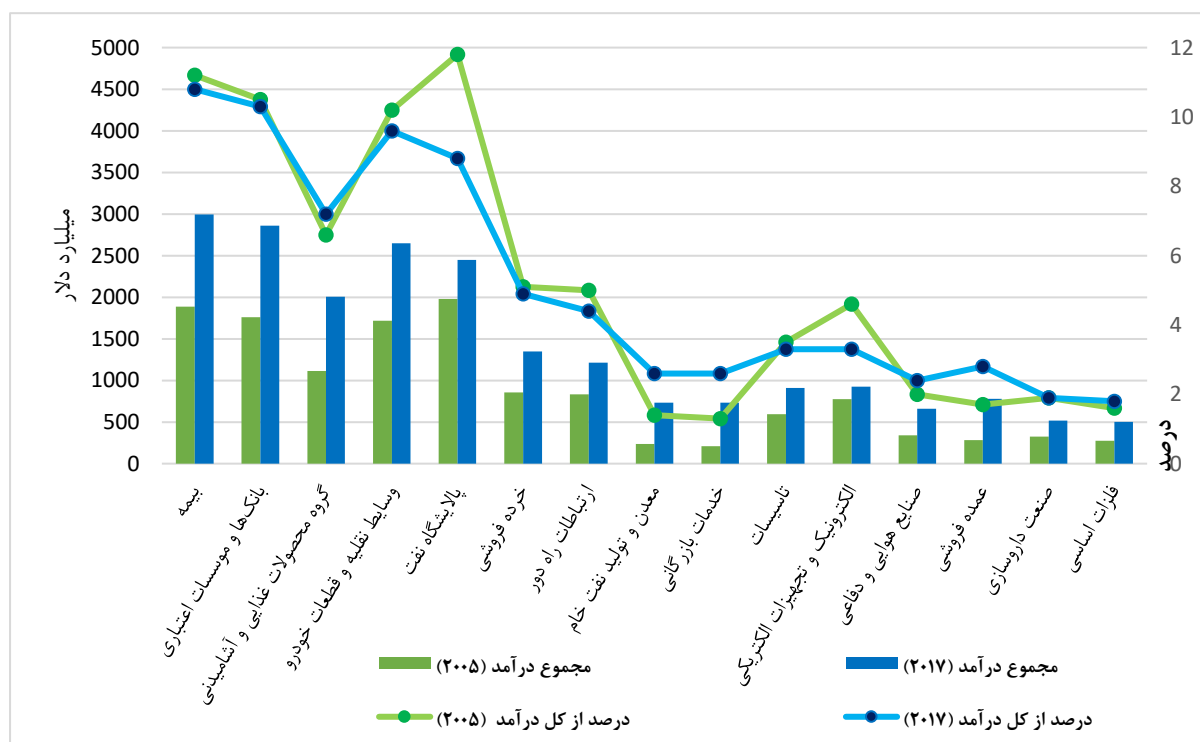
^۲ آلفابت شرکت مادر تخصصی گوگل می‌باشد. در حقیقت گوگل نام خود را در سال ۲۰۱۵ به آلفابت تغییر داده است.

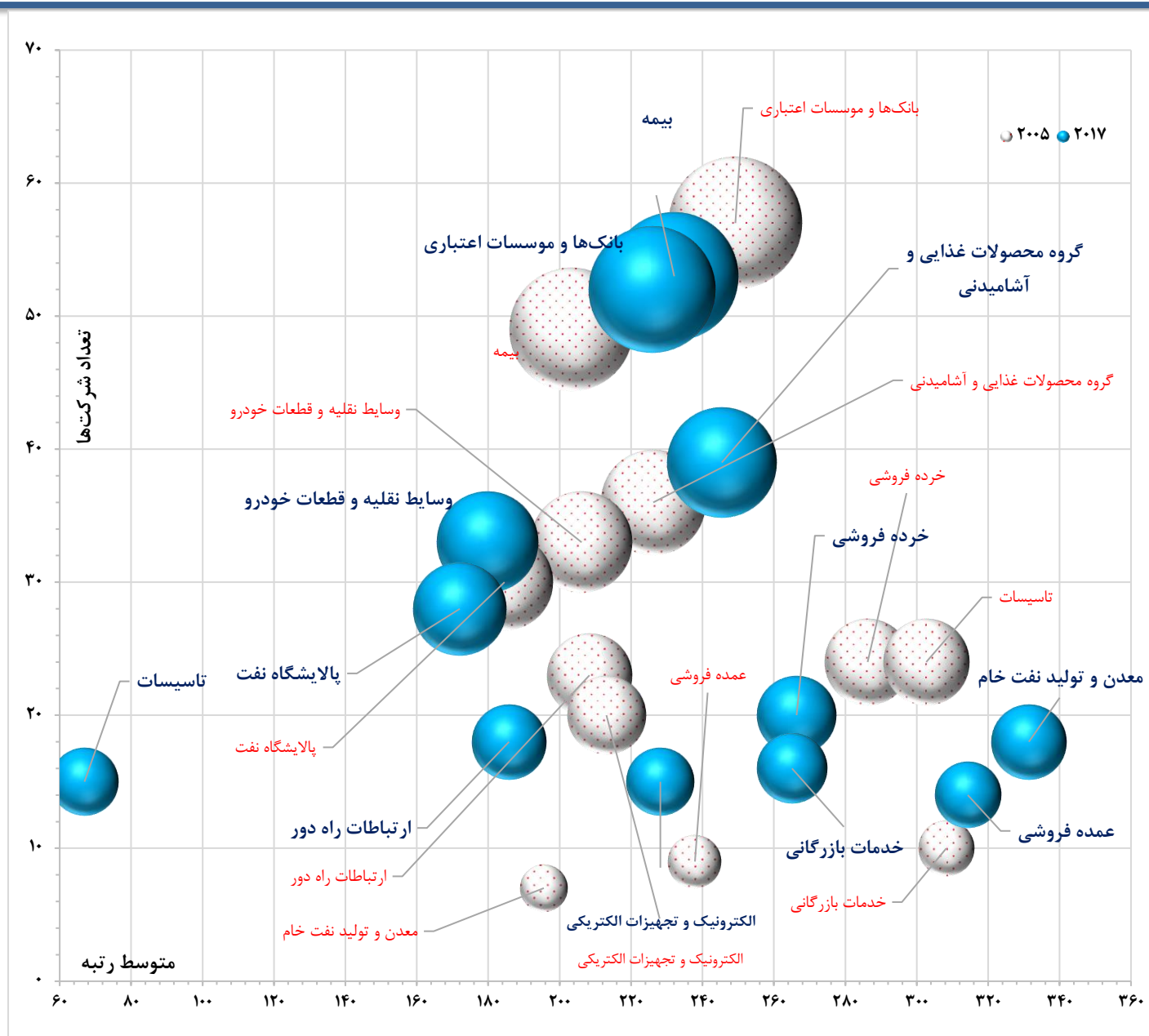
جدول ۱: توزیع تعداد شرکت‌ها بر اساس صنعت حوزه فعالیت. سال‌های ۲۰۰۵، ۲۰۱۰، ۲۰۱۵ و ۲۰۱۷

ردیف	صنعت	۲۰۰۵				۲۰۱۷			
		تعداد	درصد از کل	مجموع درآمد (میلیارد دلار)	درصد از کل	تعداد	درصد از کل	مجموع درآمد (میلیارد دلار)	درصد از کل
۱	بیمه	۴۹	۹.۸	۱۸۸۵	۱۱.۲	۵۳	۱۰.۶	۲۹۹۵	۱۰.۸
۲	بانک‌ها و موسسات اعتباری	۵۷	۱۱.۴	۱۷۶۱	۱۰.۵	۵۲	۱۰.۴	۲۸۶۲	۱۰.۳
۳	گروه محصولات غذایی و آشامیدنی	۳۶	۷.۲	۱۱۱۳	۶.۶	۳۹	۷.۸	۲۰۰۵	۷.۲
۴	وسایط نقلیه و قطعات خودرو	۳۳	۶.۶	۱۷۱۷	۱۰.۲	۳۳	-۶.۶	۲۶۴۸	۹.۶
۵	پالایشگاه نفت	۳۰	۶.۰	۱۹۸۰	۱۱.۸	۲۸	۵.۶	۲۴۴۹	۸.۸
۶	خرده فروشی	۲۴	۴.۸	۸۵۷	۵.۱	۲۰	۴	۱۳۵۰	۴.۹
۷	ارتباطات راه دور	۲۳	۴.۶	۸۳۲	۵.۰	۱۸	۳.۶	۱۲۱۲	۴.۴
۸	معدن و تولید نفت خام	۷	۱.۴	۲۳۸	۱.۴	۱۸	۳.۶	۷۳۴	۲.۶
۹	خدمات بازرگانی	۱۰	۲.۰	۲۱۰	۱.۳	۱۶	۳.۲	۷۳۳	۲.۶
۱۰	تاسیسات (شبکه‌های برق، گاز، ...)	۲۴	۴.۸	۵۹۳	۳.۵	۱۵	۳	۹۰۹	۳.۳
۱۱	الکترونیک و تجهیزات الکتریکی	۲۰	۴.۰	۷۷۶	۴.۶	۱۵	۳	۹۲۵	۳.۳
۱۲	صنایع هوایی و دفاعی	۱۲	۲.۴	۲۴۲	۲.۰	۱۴	۲.۸	۶۵۸	۲.۴
۱۳	عمده فروشی	۹	۱.۸	۲۸۴	۱.۷	۱۴	۲.۸	۷۸۱	۲.۸
۱۴	صنعت داروسازی	۱۲	۲.۴	۲۲۷	۱.۹	۱۳	۲.۶	۵۱۸	-۱.۹
۱۵	فلزات اساسی	۱۲	۲.۴	۲۷۶	۱.۶	۱۲	-۲.۴	۵۰۲	۱.۸

نمودار ۳ تغییرات درآمدی اشاره شده در صنایع حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ را به صورت بهتری نشان می‌دهد.

نمودار ۳. مقایسه تغییرات مجموع درآمد صنایع در بازه ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷

نمودار ۴. تغییرات رتبه و تعداد شرکت‌های حاضر در فورچون جهانی ۵۰۰ بر حسب صنعت

نمودار ۴ تغییرات متوسط رتبه و تعداد شرکت‌های حاضر در هر صنعت را در بین سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۰۵ نشان می‌دهد. اندازه کره‌ها حجم صنعت (درآمد کل صنعت) را نشان می‌دهد و موقعیت آن‌ها در صفحه تابعی از متوسط رتبه و تعداد شرکت‌های حاضر در هر صنعت است. با توجه به این نمودار که ۱۲ صنعت اول فورچون جهانی ۵۰۰ را در بر دارد، برخی از صنایع در گذر زمان شاهد تغییرات شدیدی در متوسط رتبه یا تعداد شرکت‌ها شده‌اند.

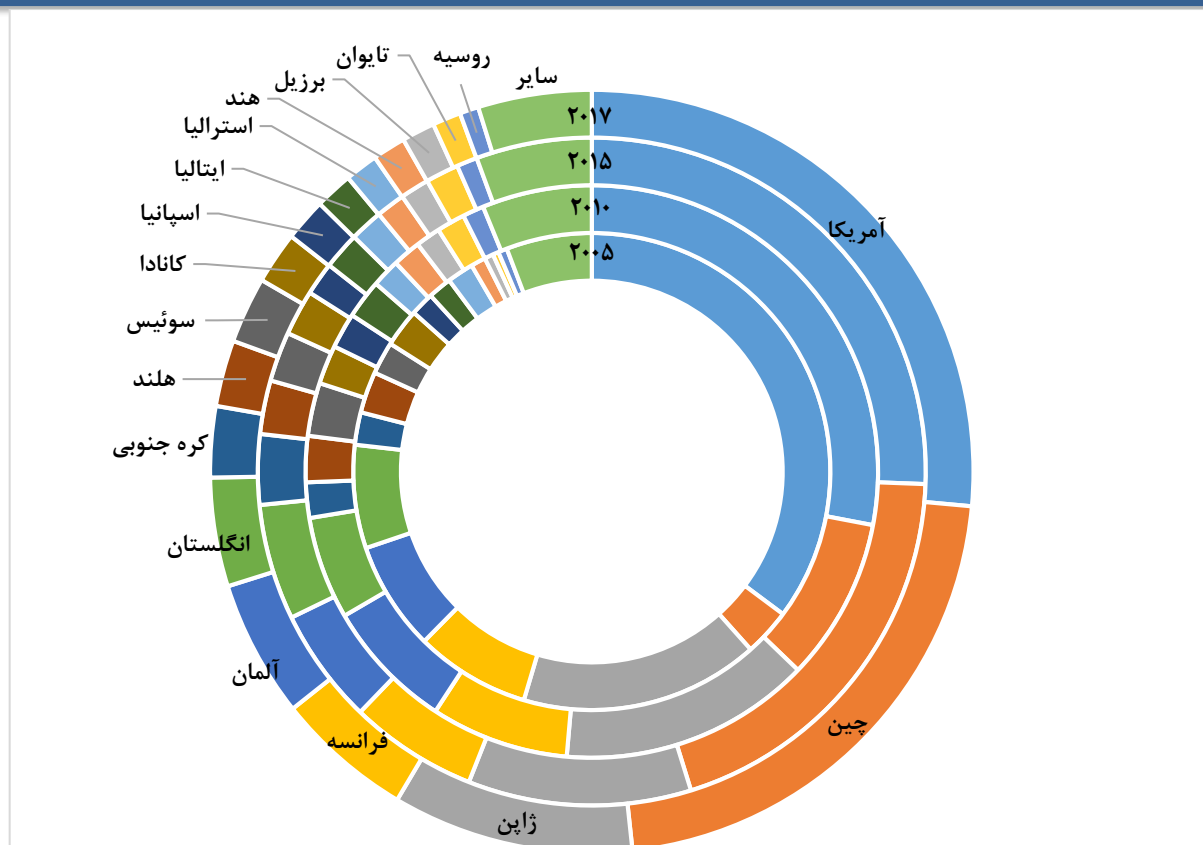
۴- نگاه به کشورهای مبدا شرکت‌های حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰

در این بخش توزیع کشورها براساس تعداد شرکت‌هایی که در فهرست فورچون جهانی ۵۰۰ دارند، مورد بررسی قرار می‌گیرد. جدول زیر توزیع مذکور را به تفکیک کشور میزبان مقرر اصلی شرکت‌ها، نشان می‌دهد. طبق این جدول طی این دوره ترکیب حضور کشورها در فهرست فورچون جهانی ۵۰۰، متحول شده است. به عنوان مثال در سال ۲۰۰۵، ۱۷۶ شرکت آمریکایی در لیست حضور داشت که این تعداد به ۱۳۲ شرکت در سال ۲۰۱۷ کاهش پیدا کرده است. همچنین تنها ۱۶ شرکت چینی در لیست سال ۲۰۰۵ حضور داشته‌اند که این رقم به ۱۰۹ شرکت در سال ۲۰۱۷ ارتقا یافته است. برخی کشورها نیز در گذر زمان از لیست حذف شده یا به آن اضافه شده‌اند.

جدول ۲. مقایسه سهم تغییرات سهم کشورها در سالهای مختلف

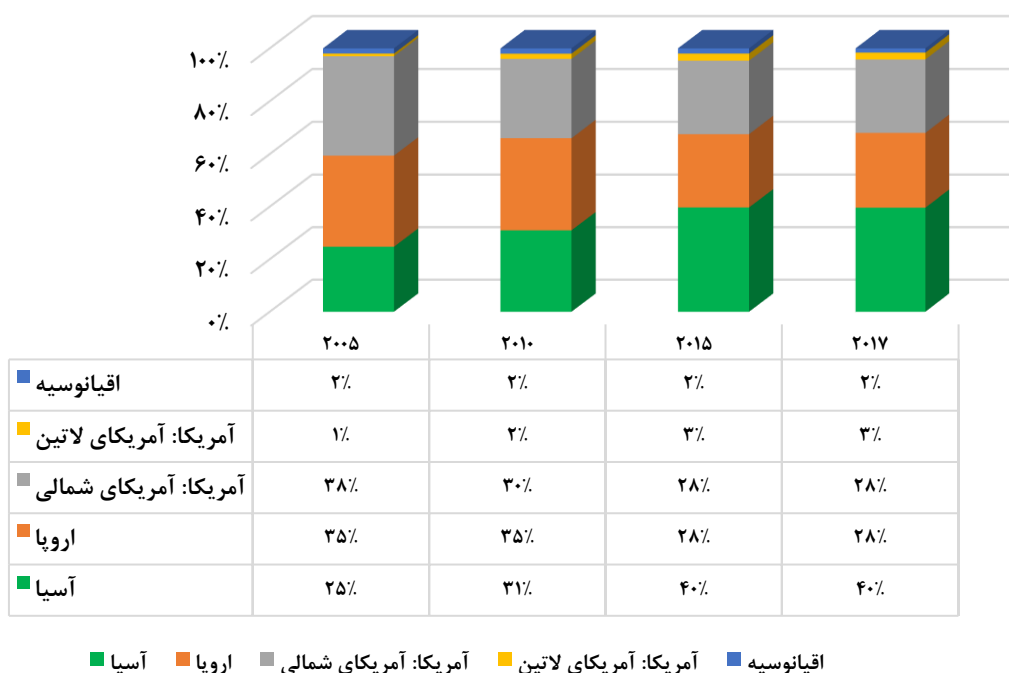
کشور	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۱۵	۲۰۱۷	کشور	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۱۵	۲۰۱۷
آمریکا	۱۷۶	۱۴۰	۱۲۸	۱۳۲	سنگاپور	۱	۲	۲	۲
چین	۱۶	۴۶	۹۸	۱۰۹	اندونزی	۰	۰	۲	۱
ژاپن	۸۱	۷۱	۵۴	۵۱	بلژیک	۳	۵	۲	۱
فرانسه	۳۹	۳۹	۳۱	۲۹	تایلند	۱	۱	۱	۱
آلمان	۳۷	۳۷	۲۸	۲۹	ونزوئلا	۰	۱	۱	۱
انگلستان	۳۵	۲۹	۲۸	۲۳	انگلستان/هلند	۲	۱	۱	۱
کره جنوبی	۱۱	۱۰	۱۷	۱۵	امارات	۰	۰	۱	۱
هلند	۱۴	۱۳	۱۳	۱۴	دانمارک	۲	۲	۱	۱
سوئیس	۱۱	۱۵	۱۲	۱۴	لوکزامبورگ	۱	۱	۱	۱
کانادا	۱۳	۱۱	۱۱	۱۱	مالزی	۱	۱	۱	۱
اسپانیا	۸	۱۰	۸	۹	عربستان	۱	۱	۱	۱
ایتالیا	۸	۱۱	۹	۸	نروژ	۲	۱	۱	۱
استرالیا	۹	۸	۸	۷	فنلاند	۳	۱	۰	۱
برزیل	۳	۷	۷	۷	ترکیه	۱	۱	۱	۱
هند	۵	۸	۷	۷	اتریش	۰	۳	۱	۰
تایوان	۲	۸	۸	۶	کلمبیا	۰	۰	۱	۰
روسیه	۳	۶	۵	۴	شیلی	۰	۰	۱	۰
ایرلند	۱	۲	۲	۴	بلژیک/هلند	۱	۰	۰	۰
سوئد	۷	۵	۳	۳	لهستان	۰	۱	۱	۰
مکزیک	۲	۲	۳	۲					

نمودار دونات (Doughnut) زیر سهم کشورهای مختلف از شرکت‌های حاضر در لیست فورچون را نشان می‌دهد. به طوری که حلقه اول (داخلی) برای سال ۲۰۰۵ و حلقه آخر برای سال ۲۰۱۷ می‌باشد. مشاهده می‌شود که سهم کشورهایی چون آمریکا، ژاپن، فرانسه، آلمان و در کل تمام کشور توسعه یافته حاضر در فهرست کاهش یافته و در عوض سهم کشورهایی چون چین، هند و برزیل در گذر زمان افزایش پیدا کرده است.

نمودار ۵. مقایسه سهم تغییرات سهم کشورها در سالهای مختلف

نمودار ۶ نیز سهم قاره‌های جهان از شرکت‌های حاضر در لیست فورچون ۵۰۰ جهانی را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در سال ۲۰۰۵ قاره آمریکای شمالی (آمریکا و کانادا) با در اختیار داشتن ۳۸ درصد از شرکت‌های حاضر در لیست، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده بودند.

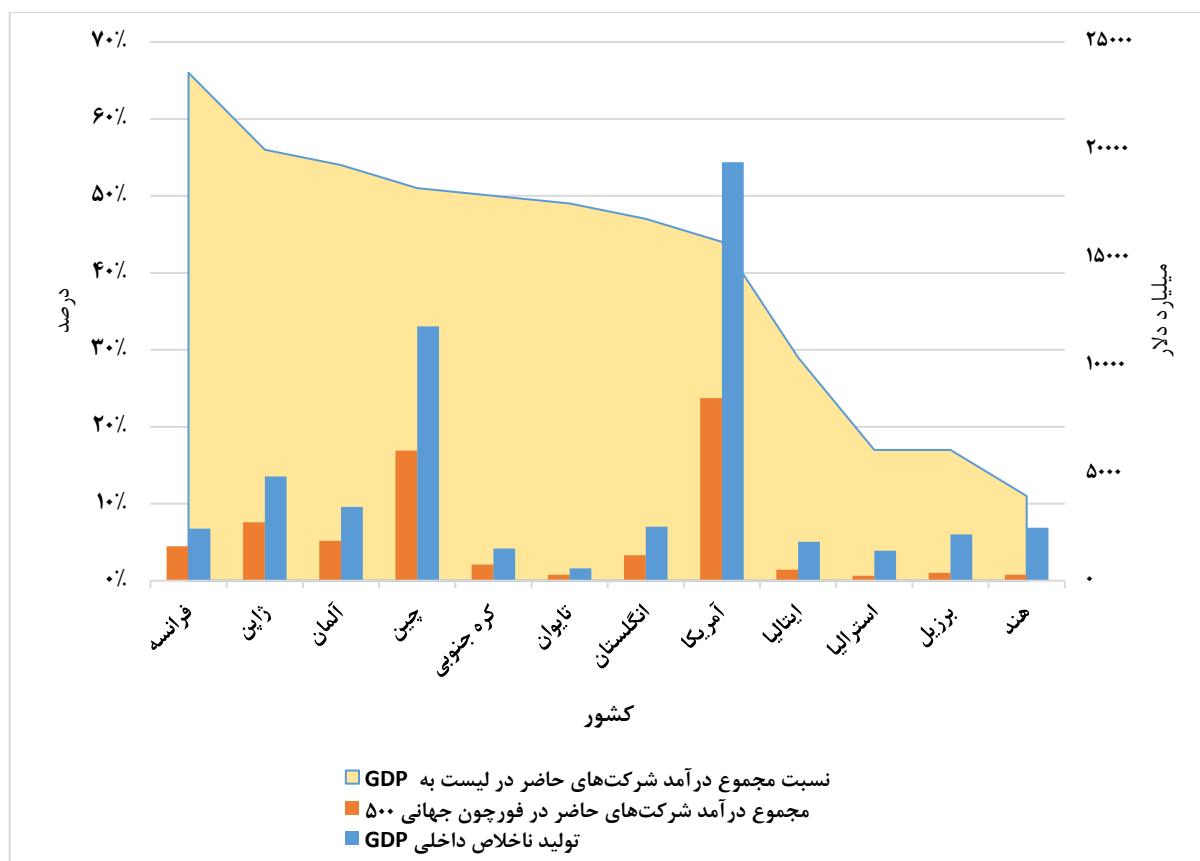

نمودار ۶. سهم قاره‌های جهان از تعداد شرکت‌ها در فورچون جهانی ۵۰۰

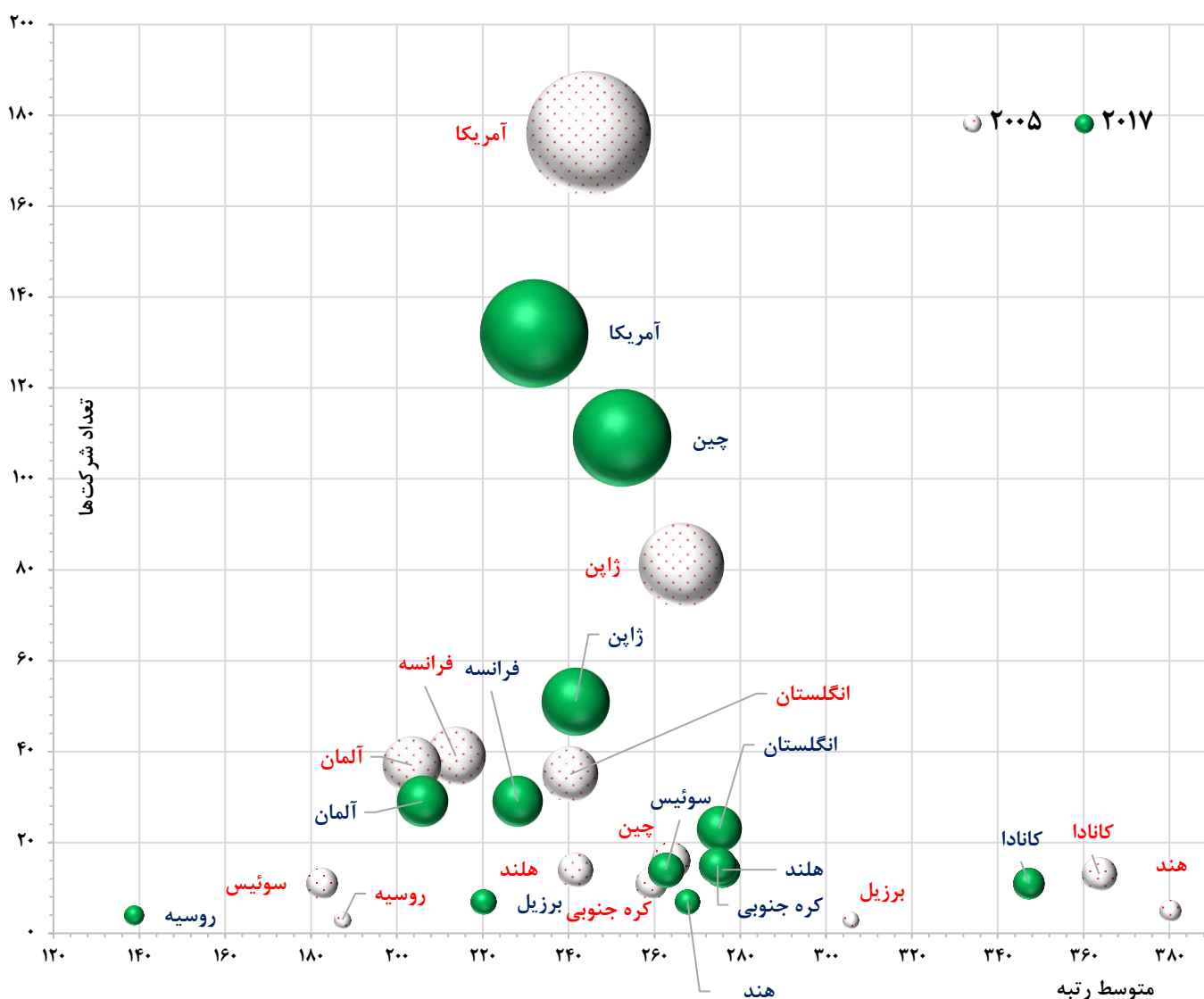
اروپا با ۳۵ درصد در رتبه دوم قرار داشت و آسیا با ۲۵ درصد در رتبه سوم. این ترکیب با گذر زمان تغییر کرده است به‌طوری که در رتبه‌بندی سال ۲۰۱۷، قاره آسیا با در اختیار داشتند ۴۰ درصد از شرکت‌های حاضر در لیست، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. سهم قاره‌های آمریکای شمالی و اروپا به ۲۸ درصد کاهش پیدا کرده است. شایان ذکر است از قاره آفریقا هیچ شرکتی در لیست حاضر نبوده و نیست و قاره اقیانوسیه به دلیل عدم حضور شرکت‌های نیوزیلند و پاپوا گینه نو، صرفاً نماینده کشور استرالیا را نشان می‌دهد.

در نمودار ۷ مجموع درآمد شرکت‌های حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ برای برخی از کشورها، با GDP آن‌ها مورد مقایسه قرار گرفته است. شایان ذکر است که این مقایسه صرفاً اهمیت نسبی وجود شرکت‌های بزرگ در یک کشور را نشان می‌دهد و الزاماً به این معنی نیست که این شرکت‌ها چنین سهمی در تولید ناخالص داخلی این کشورها دارند. چرا که غالب شرکت‌های حاضر در لیست فورچون، فعالیت‌های بین‌المللی نیز دارند و در نتیجه قسمتی از درآمد آن‌ها در تولید ناخالص داخلی کشور مبدأ لحاظ نمی‌شود. این نمودار نشان می‌دهد که شرکت‌های فرانسوی حاضر در لیست ۲۰۱۷ درآمدی معادل با ۶۶ درصد از GDP این کشور داشته‌اند. در تایوان نیز ۶ شرکت حاضر در لیست ۲۰۱۷ درآمدی معادل ۴۹ درصد GDP این کشور داشته‌اند.

نمودار ۷. مقایسه مجموع درآمد شرکت‌های حاضر در لیست با تولید ناخالص داخلی کشور مبدأ برای سال ۲۰۱۷

در نمودار ۸ تغییرات کشورهای برتر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ از لحاظ تعداد شرکت‌های حاضر در لیست و متوسط رتبه شرکت‌ها در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۷ مقایسه شده است. با توجه به این نمودار، تعداد شرکت‌های متعلق به کشورهای توسعه یافته (اندازه دایره‌ها) کمتر شده است در حالی که برای کشور چین اندازه دایره چند برابر شده است. نکته مهمی که این نمودار نشان می‌دهد این است که با وجود کاهش تعداد شرکت‌ها، متوسط رتبه برای کشورهای مثل آمریکا، ژاپن و کانادا کمتر شده است. این امر به دلیل تعلق شرکت‌های تراز اول لیست به این کشورها است به طوری که در گذر زمان رتبه خود را از دست نداده‌اند، و در واقع کاهش تعداد شرکت‌های این کشورها صرفاً به حذف شرکت‌های ضعیف‌تر ختم شده است. در این میان، متوسط رتبه برای چین، هند، برزیل و روسیه نیز کاهش یافته است، این امر نشان‌دهنده صعود شرکت‌های چینی در رتبه‌بندی فورچون است. افزایش متوسط رتبه برای کشورهای چون آلمان، فرانسه، هلند و سوئیس نشان‌دهنده این است که این کشورها صاحب شرکت‌های متوسطی در رتبه‌بندی بوده‌اند و با صعود شرکت‌های چینی، هندی، برزیلی و روسی رتبه این شرکت‌ها بدتر شده است.

نمودار ۸. مقایسه تغییرات کشورها در گذر زمان

۵- تحلیل عمیق‌تر داده‌ها

به دلیل تغییرات محیط اقتصاد جهانی، در بازه زمانی بین ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷، هم رتبه شرکت‌ها تغییر کرده، هم ترکیب صنایع، هم درآمد شرکت‌ها و هم تعداد شرکت‌ها بر اساس کشور مبدأ. توزیع درآمدی شرکت‌ها در گذر زمان متعادل‌تر شده است. این خود به دلیل افزایش رقابت و همچنین ورود شرکت‌های مطرح آسیایی و البته چینی به این لیست است. برخی از صنایع، از لحاظ تعداد شرکت‌های حاضر در لیست، در گذر زمان تغییراتی را نشان داده‌اند. برخی از صنایع نیز در گذر زمان حذف شده و برخی صنایع جدید نیز وارد این لیست شده‌اند.

ثبات ترکیب صنایع بیشتر به این دلیل بود که شرکت‌های متعلق به کشورهای در حال توسعه به شدت جای شرکت‌های متعلق به کشورهای توسعه یافته را در این لیست گرفته‌اند. و در حقیقت رقیبان خود در همان صنعت را کنار زده‌اند و به این ترتیب ترکیب کل صنایع حفظ شده است. به عنوان مثال تعداد بانک‌های آلمانی در این بازه زمانی از ۹ به ۳ کاهش یافته است و تعداد بانک‌ها و موسسات اعتباری چین در همین بازه از ۴ به ۱۱ افزایش یافته است. در مورد سایر صنایع نیز چنین اتفاقی رخ می‌دهد. کشورهای در حال توسعه بیشتر در صناعی چون انرژی، ساخت مهندسی، فلزات اساسی، معدن و تولید نفت خام قدرت گرفته‌اند. در عوض کشورهای توسعه یافته قدرت خود را در صناعی چون بیمه، پالایش نفت، وسایط نقلیه و قطعات خودرو حفظ کرده‌اند. البته با این که در صناعی چون بانک و موسسات اعتباری و پالایش نفت، کشورهای توسعه یافته همچنان قدرتمند هستند، ولی افزایش سهم کشورهای در حال توسعه نشان‌گر روندی به سوی برابری در این صنایع است.

در طی این بازه سهم کشورها از تعداد شرکت‌های حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ در حال تغییر بود. این تغییر بیشتر به این صورت بود که سهم کشورهای توسعه یافته در گذر زمان کاهش می‌یافت و در عوض سهم کشورهای در حال توسعه افزایش پیدا می‌کرد. این خود نشان دهنده افزایش قدرت اقتصادهای نوظهور جهانی است. همچنین در قسمتی از این گزارش، مجموع درآمد شرکت‌های حاضر در لیست با تولید ناخالص داخلی کشور مبدأ آن‌ها مورد مقایسه قرار گرفت. مجموع درآمد شرکت‌های فرانسوی حاضر در لیست سال ۲۰۱۵ معادل ۸۴ درصد GDP این کشور بود. این خود نشان دهنده این است که در یک کشور خاص تا چه اندازه بزرگی شرکت‌ها می‌تواند مهم باشد.

سهم کشورهای توسعه یافته از لحاظ تعداد شرکت‌های حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ در گذر زمان کاهش یافته است و وضع به گونه‌ای دیگر است. در آمریکا به صنعت بیمه، محصولات غذایی، خرده فروشی، بانک‌ها و موسسات اعتباری و عمده فروشی بهای بیشتری نسبت به سایر صنایع داده شده است. در ژاپن صنعت وسایط نقلیه، بیمه، تجهیزات الکترونیک و خدمات بازرگانی مهم‌تر بودند. در آلمان نیز صنعت وسایط نقلیه مهم‌ترین صنعت کشور و صنعت بیمه و بانکداری نیز صنایع مهم آن، در این لیست حضور داشت. می‌توان استدلال کرد که کشورهای در حال توسعه بیشتر تمایل به ورود به بحث انرژی، پالایش نفت، معدن، و تولید فلزات اساسی داشتند. در حالی که کشورهای توسعه یافته به بحث بیمه و بانکداری در کنار صنایع منحصر به فرد خود، علاقه خاصی داشته‌اند.

۶- ارائه یک نگاه راهبردی

در این گزارش مشاهده شد که سهم کشورهای در حال توسعه از شرکت‌های بزرگ جهانی در گذر زمان افزایش یافته است. در واقع این نشان می‌دهد که ایران نیز می‌تواند به چنین مهمی دست پیدا کند. البته با توجه به این که پایین‌ترین درآمد گزارش شده در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ در سال ۲۰۱۷ در حدود ۲۲ میلیارد دلار بود و این که طبق گزارش سازمان مدیریت صنعتی، بزرگترین شرکت ایران از لحاظ درآمد (بانک ملی ایران) در سال ۱۳۹۵ (۲۰۱۶) در حدود ۸ میلیارد دلار درآمد داشت، بایستی سرعت رشد درآمدهای شرکت‌های ایرانی نسبت به سرعت رشد حداقل درآمد ورود به لیست فورچون جهانی ۵۰۰ بیشتر بشود. البته در سال‌های اخیر بنا به هر دلیلی این نرخ رشد منفی بوده است. در سال ۱۳۸۹ برابر با سال ۲۰۱۰ بزرگترین شرکت ایرانی حاضر در لیست شرکت‌های برتر ایرانی، درآمدی در حدود ۱۲,۵ میلیارد دلار داشته است. با گذشت ۵ سال، در سال ۱۳۹۴ (۲۰۱۵) درآمد بزرگترین شرکت ایران رقم ۹,۵ میلیارد دلار بود. و در سال ۱۳۹۵ بزرگترین شرکت ایرانی درآمدی در حدود ۸ میلیارد دلار داشته است. این خود نشان دهنده یک نرخ رشد منفی ۸,۵ درصدی می‌باشد. این در حالی است که نرخ رشد درآمد پانصدمین شرکت حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰ از سال ۲۰۱۰ تا سال ۲۰۱۷، قریب به مثبت ۶ درصد بوده است.

همان‌طور که بیان شد کشورهای در حال توسعه با یک سری صنایع خاص وارد لیست فورچون جهانی ۵۰۰ شده‌اند. این خود می‌تواند برای سیاست‌گذاران اقتصاد ایران یک علامت باشد، به طوری که همانند کشورهای در حال توسعه حاضر در لیست فورچون جهانی ۵۰۰، توجه خود را به صنایع چون انرژی، ساخت مهندسی، فلزات اساسی، معدن و تولید نفت خام مبذول دارند. البته این به معنای افزایش وابستگی اقتصاد به منابع زیرزمینی نیست، در واقع این صنایع با قدرت گرفتن در عرصه‌های بین‌المللی می‌توانند با سرازیر کردن درآمد و منابع مالی فراوان به اقتصاد کشور، محور توسعه سایر صنایع نیز باشند. در واقع با توجه به این که صنایع مطرح شده، زودتر از سایر صنایع در کشورهای در حال توسعه، قدرت گرفته‌اند، شایسته است به نقش این صنایع در پیشرفت اقتصادی کشورها توجه بیشتری شود.

طبق گزارش بریتیش پترولیوم (BP, 2016) در سال ۲۰۱۵ ذخایر نفتی اثبات شده ایران برابر با ۱۵۷ میلیارد بشکه بوده است. از این لحاظ ایران رتبه سوم جهانی را دارا بوده و در حقیقت نزدیک به ۱۰ درصد از ذخایر نفتی جهان را در اختیار دارد. در مورد ذخایر گاز طبیعی نیز طبق گزارش این مرجع، ایران دارای ۱۱۱ تریلیون متر مکعب ذخایر گاز طبیعی است، که از این لحاظ رتبه اول در جهان می‌باشد. ذخایر گاز طبیعی ایران در حدود ۱۸ درصد از ذخایر کل جهان می‌باشد. این سطح از ذخایر می‌تواند یک بستر بسیار مناسبی را برای پرورش شرکت‌های نفتی در ایران ایجاد کند. البته صرفاً تولید نفت و گاز خام ارزش افزوده چندانی نخواهد داشت. مهم این است که شرکت‌های ایرانی فعال در عرصه پالایش نفت بتوانند با ارتقای فعالیت‌های خود ارزش افزوده بیشتری را برای اقتصاد کشور ایجاد کنند. در صنایع معدنی نیز ایران دارای یک پتانسیل عظیمی برای توسعه است. سیاست‌گذاران بایستی همانند سایر کشورهای در حال توسعه به تولیدات صنایع معدنی توجه خاصی داشته باشند. چرا که این صنایع بنا به یافته‌های این گزارش یک محور توسعه برای سایر صنایع اقتصاد یک کشور می‌باشد.

کشورهای توسعه یافته و همچنین کشورهای در حال توسعه قوی مانند چین به صنعت بانکداری نیز توجه خاصی داشته‌اند. صنعت بانکداری کشور نسبت به سایر صنایع از قدرت نسبی بالایی برخوردار است. به طوری که در رتبه‌بندی سال ۱۳۹۵ از شرکت‌های برتر ایرانی، ۲۵ بانک و شرکت بیمه در بین ۱۰۰ شرکت اول ایران قرار داشته‌اند. این امر به معنی وجود پتانسیلی برای ارتقای صنعت بانکداری کشور می‌باشد. البته صنعت بانکداری کشور به دلیل مشکلات ناشی از تحریم‌ها و سیاست‌های تکلیفی دولت در وضعیت خوبی قرار ندارد.

نسبت درآمد شرکت‌های فورچون ۵۰۰ به تولید ناخالص داخلی کشورهای مبدا خود، نشان از قدرت اقتصادی و تاثیر گذاری آن کشور بر اقتصاد جهانی است. شرکت‌های فرانسوی معادل ۸۴ درصد GDP این کشور درآمد داشته‌اند. ۸ شرکت تایوانی حاضر در این لیست معادل ۶۰ درصد GDP این کشور درآمد داشته‌اند. همان‌طور که ذکر شده این امر به این معنی نیست که ۶۰ درصد از GDP تایوان در این ۸ شرکت خلاصه می‌شود، بلکه به دلیل فعالیت در عرصه جهانی قسمتی از درآمدهای این شرکت‌ها در GDP کشورهای دیگر وارد می‌شود. این خود نوعی قدرت تاثیر گذاری بر اقتصاد سایر کشورها را برای تایوان به ارمغان می‌آورد. حال با توجه به گزارش سازمان مدیریت صنعتی، ۱۰۰ شرکت برتر ایران درآمدی معادل ۳۰ درصد GDP ایران داشته‌اند. در مقایسه با تایوان این ارقام تفاوت بسیار فاحشی را در قدرت تاثیرگذاری اقتصادی را نشان می‌دهند. برای افزایش نفوذ اقتصادی ایران در عرصه جهانی بایستی چند شرکت بسیار بزرگ که در عرصه بین‌المللی نیز به فعالیت می‌پردازند، داشت. شرکت‌های فعال در زمینه کشف، استخراج و پالایش نفت، بنا به تجربه دیگر کشورهای در حال توسعه، بهترین گزینه برای انجام این مهم می‌توانند باشند.

موضوع دیگر ورود و خروج صنایع به داخل لیست فورچون می‌باشد. صنعت خرده فروشی اینترنتی با ورود دو شرکت مطرح آلفابت و آمازون به داخل لیست، در جمع ۵۰۰ شرکت برتر جهان مطرح شد. این امر نه تنها بحث خرده فروشی اینترنتی را مهم جلوه می‌دهد بلکه توجه را به تمامی فعالیت‌های مبتنی بر اینترنت جلب می‌کند. در همین راستا، به عنوان یک کشور در حال توسعه، ایران می‌تواند با بهبود زیرساخت‌های اینترنت، عرصه را برای ظهور شرکت‌های مطرح ایرانی، نه لزوماً در سطح فورچون جهانی ۵۰۰، هموار کند. در واقع اینترنت می‌تواند یک عرصه‌ای برای جولان شرکت‌های نوپای ایرانی باشد.

در کل، می‌توان چنین خلاصه کرد که بهترین صنایع برای سرمایه‌گذاری در ایران صنایع تولید و پالایش نفت، تولید فلزات اساسی، بانکداری و بیمه و خدمات مبتنی بر اینترنت می‌باشند. با توجه به جمعیت جوان این کشور و نرخ بالای تحصیلات دانشگاهی در رشته‌های فنی و مهندسی، و همچنین ذخایر عظیم کشور، پتانسیل برای رشد شرکت‌های ایرانی در سطح جهان وجود دارد. در واقع بایستی سیاست‌هایی برای بهره‌برداری از مزیت‌های نسبی ایران تدوین گردد، به طوری که در آینده شاهد حضور شرکت‌های ایرانی در لیست فورچون ۵۰۰ جهانی باشیم.